

Vastaanottaja: MmV@eduskunta.fi

Viite: U 55/2025 vp

Asia: Valtioneuvoston kirjelmä U 55/2025 vp – ehdotus uudeksi YMP-asetukseksi

Luomuliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja esittää kunnioittaen seuraavaa.

1. Yleiset huomiot

Luomuliitto pitää myönteisenä, että Euroopan komission ehdotuksessa luonnonmukainen maatalous on tunnustettu selkeästi osaksi YMP:n ympäristö- ja ilmastotavoitteita. Luomu on nostettu omaksi ympäristöprioriteetikseen, ja jäsenvaltioille asetetaan velvoite tukea sekä luomusitoumuksia että siirtymistä kestäviin tuotantojärjestelmiin, joista luomu on keskeinen malli.

On tärkeää, että Suomi huomioi nämä linjaukset täysimääräisesti kansallisessa kannanmuodostuksessa ja toimeenpanossa. Luomutuotannolla on merkittävä rooli ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa sekä ruokajärjestelmän kriisinkestävyyden ja omavaraisuuden vahvistamisessa.

2. Luomutuotanto ympäristö- ja ilmastotavoitteissa

Luomutuotanto parantaa maaperän toimintakykyä, vähentää ravinnekuormitusta ja torjunta-aineiden käyttöä sekä tukee luonnon monimuotoisuutta. Asetusehdotuksessa koko tilansa luomuun sertifioineet tilat katsotaan täyttävän automaattisesti osan suojelukäytännöistä (tulevan tukijärjestelmän perusedellytykset), mikä keventää hallinnollista taakkaa ja tunnistaa luomutuotannon lähtökohtaisesti ympäristömyönteisenä tuotantotapana.

Komission aiemmissa linjauksissa luomua on kuvattu periaatteella *“green by definition”*, ja tämä tunnistaminen näkyy myös nyt annettavassa asetusehdotuksessa.

3. Tarve täydentää Suomen kantaa luomutuotannon osalta

Tutkimuskirjallisuuden perusteella luomutuotanto on keskeinen keino vähentää maatalouden ympäristökuormitusta ja vahvistaa ruokajärjestelmän kestävyttä. Luomu pienentää kemikaali- ja ravinnekuormitusta, parantaa maaperän toimintakykyä, tukee luonnon monimuotoisuutta ja vähentää riippuvuutta fossiilisista tuotantopanoksista. Ruokajärjestelmän murrosta koskeva tutkimus (Eyhorn ym. 2019) korostaa, että kestävä muutos edellyttää transformatiivisten tuotantojärjestelmien – kuten luomun – tukemista ja niiden suorituskyvyn vahvistamista. Näiden syiden vuoksi luomutuotannon rooli tulee sisällyttää selkeästi Suomen kantaan YMP-uudistuksessa.

4. Luomusitoumukset ja siirtymätuki

Asetusehdotus edellyttää, että jäsenvaltiot tarjoavat tuen sekä luomusitoumuksiin että siirtymiseen kestäviin tuotantojärjestelmiin. Luomuliitto korostaa, että:

- 1. luomusitoumuksille tulee turvata riittävä ja vakaa rahoitus,**
- 2. siirtymätuki tulee rakentaa siten, että se vastaa luomutuotantoon siirtymisen todellisia kustannuksia ja muutostarpeita.**

Asetuksen mukaan siirtymätuki on suunnitelmaperusteinen eikä hehtaariperusteinen tuki. Tämä mahdollistaa sen, että tuki voidaan kohdistaa tilakohtaisesti tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin — mukaan lukien rakenteelliset ja tuotannolliset muutokset — jotka ovat välttämättömiä luomuun siirtymiseksi.

5. Pienten tilojen tukijärjestelmä, tilarakenteen monimuotoisuus ja luomumehiläistalous

Pienten tilojen tukijärjestelmä on komission ehdotuksessa jäsenvaltioille pakollinen mutta viljelijöille vapaaehtoinen, ja enintään 3 000 euron vuotuinen kertakorvaus korvaisi kolme nykyistä tukimuotoa niiltä tiloilta, jotka valitsevat järjestelmän. Valtioneuvosto suhtautuu tukeen kriittisesti ja pitää sitä hallinnollisesti raskaana suhteessa arvioituihin hyötyihin.

Luomuliiton näkemyksen mukaan pienten tilojen merkitystä tulee tarkastella laajemmin kuin hallinnollisen tehokkuuden näkökulmasta. Monet luomutuotannolle keskeiset alat ovat pinta-alatehokkaita ja painottuvat pienille tiloille, jotka yhdessä muun tuotantorakenteen kanssa muodostavat monimuotoisen ja häiriönsietokykyisen ruokajärjestelmän sekä vahvistavat huoltovarmuutta.

Komission ehdotuksessa säilyvät myös mehiläistalouden sektorikohtaiset tukitoimet, mutta valtioneuvoston U-kirjeessä pölyttäjien roolia ei ole huomioitu. Pölyttäjät ovat keskeisiä erityisesti luomutuotannossa sekä marja-, hedelmä- ja erikoiskasvituotannon sato- ja huoltovarmuusturvassa, minkä vuoksi Suomen tulisi varmistaa tarkoituksenmukaiset tukimuodot myös luomumehiläistarhaajille.

6. Tulosperusteinen rahoitus

Luomuliitto kannattaa tulosperusteisuuden vahvistamista.

Mittarit on rakennettava siten, että ne palkitsevat sekä ympäristötason parantamisesta että hyvän ympäristötason pitkäjänteisestä ylläpidosta. Tulosperusteisuus ei voi tarkoittaa järjestelmää, jossa palkitseminen kohdistuu yksinomaan tiloihin, joilla lähtötaso on matala ja suhteellinen edistyminen suurta. On välttämätöntä tunnistaa myös ne tilat, jotka ovat toteuttaneet ympäristötoimia pitkäjänteisesti ja joilla ympäristötason ylläpito edellyttää jatkuvaa työtä ja kustannuksia.

Luomutuotanto tuottaa johdonmukaisesti mitattavia positiivisia vaikutuksia maaperään, vesistöihin ja luonnon monimuotoisuuteen. Näiden vaikutusten tulee näkyä tukien kohdentamisessa ja kansallisessa raportoinnissa.

7. Kansallinen toimeenpano ja tukitoimenpiteiden yhdenvertaisuus

Asetusehdotuksen mukaan koko tilansa luomuun sertifioineet tilat täyttävät automaattisesti osan suojelukäytännöistä, jotka muodostavat tukijärjestelmän perusedellytykset. On tärkeää varmistaa, ettei tämä johda tilanteeseen, jossa luomutuotanto rajataan pois vapaaehtoisista ympäristötoimenpiteistä sillä perusteella, että osa vaatimuksista täyttyy luomussa jo lähtökohtaisesti.

Aidosti tulospohjaisen järjestelmän tulee perustua toteutuneisiin ympäristövaikutuksiin. Luomutiloilla tulee olla täysimääräinen mahdollisuus osallistua lisätoimenpiteisiin silloin, kun niiden sisältämät vaatimukset ylittävät perusedellytykset. Tämä on välttämätöntä tukijärjestelmän yhdenvertaisuuden ja ympäristöhyötyjen tehokkaan kohdentumisen kannalta.

8. Yhteenveto

Luomuliitto pitää YMP-asetusehdotusta luonnonmukaisen maatalouden näkökulmasta pääosin myönteisenä. **On tärkeää, että Suomi täydentää omaa kantaansa siten, että luomutuotannon rooli tunnustetaan yhtäältä EU-tason velvoitteena ja toisaalta tutkimusnäyttöön perustuvana keinona vahvistaa ruokajärjestelmän ekologista ja taloudellista kestävyyttä.**

Luomutuotannon aseman vahvistaminen kansallisessa toimeenpanossa tarjoaa mahdollisuuden rakentaa taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä ruokajärjestelmää.

Janne Rauhansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja